

HÍRMONDÓ 2021/9

Siketvakok Országos Egyesülete

Kedves Olvasók!

Hírlevelünk jelen számában informálódhatnak elemi rehabilitációs szolgáltatásainkat érintő, új hírekről, Székesfehérvárra tett, nyárvégi kirándulásunkról, az otthonfelújítási támogatásról, megtudhatják, ki volt a Szabadságszobor modellje, valamint olvashatnak további hírekről, érdekességekről.

Jó olvasást, kellemes időtöltést kívánunk!

Taskovics Adél, szerkesztő

TARTALOM

Rehab – ha rabja az akadályoknak: elemi rehabilitációs szolgáltatásainkról	2
Új időszak indul tolmácsszolgálatunk életében	2
A Jellelő internetes szótárról	3
HÁZUNK TÁJÁRÓL – EGYESÜLETI HÍREK	3
Augusztus végén Székesfehérváron jártunk	3
Felhívás beszámoló írására	6
Hagyományteremtő, online eseményhez csatlakoztunk	7
TÁRSSZERVEZETEINK HÍREI	7
"Csodák igenis történnek" - Egy siketvak fiatalember lelket erősítő története	7
HÍR, ÉRDEKESSÉG	9
Már van lehetőség regisztrálni a harmadik Covid-oltásra	9
Új típusú aláírási rendszert vezettek be a kormányablakokban	10
Tájékoztatás az otthonfelújítási támogatásról	10
Az ország első fogászati rendelője, ahol jelelnek siketeknek	11
Forradalmi módszerrel javítottak két ember hallásán	12
dr. Roska Botond vezetésével indul kutatás a látás helyreállítására a Semmelweis Egyetemen	12
A semmiből lett hirtelen új szigete Japánnak	15

Szeptember 8-án volt az olvasás világnapja	15
Mikor, mit vegyünk a piacon? Őszi gyümölcs-és zöldség-szemle	16
A Vas megyei lány, aki a Szabadságszobor modellje lett.....	18
Új helyre költöztetik az emberiség történetének legnagyobb műtárgyát	19
Emléktáblát állítottak Szendrey Júlia egykori lakóházán	20
Egy különös madár, mely minden költési időszakban „bebörtönzi” párját.....	20
A HÓNAP VERSE	22

Rehab – ha rabja az akadályoknak: elemi rehabilitációs szolgáltatásainkról

Új időszak indul tolmácsszolgálatunk életében

Egyesületünk pályázata, melyet a Nemzeti Szociálpolitikai Intézethez nyújtott be, pozitív elbírálásban részesült. Ennek köszönhetően újabb három évre biztosított jelnyelvi tolmácsszolgálatunk működése. Ez az időszak 2021. szeptember 1-től vette kezdetét.

A SVOE Jelnyelvi Tolmácsszolgálat 2007 óta elérhető siketvak, valamint siket személyek számára. Siketvak személyek részére évi 150 tolmácsolási óra díjmentesen igényelhető, siketek részére 120 óra, de a törvény ad arra is lehetőséget, hogy ha valaki például oktatásban vesz részt, további órákat is igénybe vehessen. Évente megközelítőleg 400-500 ügyfélnek nyújt segítséget szolgáltatásunk 5 főállású, valamint 13 szabadúszó jeltolmács alkalmazásával. Telephelyünkön továbbra is várjuk ügyfeleinket az ismert nyitvatartási időben.

Elérhetőségeink:

- Jelnyelvi tolmácsszolgálat címe: Budapest, 1089 Korányi Sándor u. 30.
- Készenléti elérhetőség: 06-20-435-7045
- Honlap cím: www.svoe-tolmacs.hu

(Írta: Taskovics Adél)

***

A Jellelő internetes szótárról

(Királyhidi Dorottya írása)

A szótár ismét elérhető a www.jellelo.hu oldalon.

A Jellelő, azaz a siketvak emberek szótára azokat a jeleket tartalmazza, melyeket a veleszületetten siketvak gyermekek és felnőttek alkalmaznak.

Célja, hogy biztosítsa egy speciális, interneten elérhető jelnyelvi szótár kifejlesztését, amelyet a veleszületetten siketvak emberek, hozzátartozóik, a velük foglalkozó szakemberek, valamint minden érdeklődő eredményesen használhat. Az oldal számítógépen, tableten, illetve mobiltelefonon is működik.

Használata egyszerű: a felső sávon az egeret a témakör fölé mozgatva leugró menü mutatja a választható témaköröket.

A szótár a Siketvakok Országos Egyesülete gondozásába került, létrejöttét a Szociálpolitikai Innovációs Közhasznú Nonprofit Kft támogatta. A honlapon lehetőség van üzenetek küldésére, mely alapján szeretnénk folyamatosan, az igényeknek megfelelően fejleszteni az oldalt.

***

HÁZUNK TÁJÁRÓL – EGYESÜLETI HÍREK

Augusztus végén Székesfehérváron jártunk

2021. augusztus 30-án, hétfőn reggel 37 főből – 23 egyesületi tag és 14 segítő – álló csapatunk külön buszos kirándulásra indult Székesfehérvárra. Ebben a mostani, járvány-uralta időszakban régen nem találkozhattunk, mindenki nagyon örült a többiek társaságának: az utazás jóízű beszélgetéssel, énekléssel, nevetéssel telt.

Kiruccanásunk első programja a Bory-vár megtekintése volt. E különleges építményt méltán nevezik Magyarország legromantikusabb várának, de „magyar Taj Mahal”-ként is emlegetik.

Egy XX. századi építész-és szobrász, Bory Jenő keze munkája, melyet feleségének, Komócsin Ilonának készített.

Idegenvezetőnk, Ágoston Noémi – Bory mester dédunokája – elmondta: a mester 1923-tól haláláig építette, bővítette ezt a csodás épületet.

Azt szokták mondani: a Bory-vár negyven nyáron át épült. Megálmodója ugyanis tanár volt Pesten, és a nyári szünetekben tudott dolgozni rajta.

Azért negyven év, mert egyszer felépítette, majd mivel a háborúban megrongálódott, így alapos helyreállításra szorult. A vár udvarai több szinten helyezkednek el, mindegyik gazdagon díszítve szobrokkal. A kor művészeti életének nagyjain kívül „megbújnak” itt meglepő, tréfás alakok is: egy, a várfalból kiemelkedő párkányon hasaló, apró tigris, hosszú lábú madár hátán ülő kisgyerek, vagy bohóc, stb. Mindezek mellett számos helyen ott a „várkisasszony”, Komócsin Ilona alakja, közelében pedig egy-egy márványtáblára írva férjének a szerelmes versei.

Bejártuk a várnak minden egyes szintjét: az Alsókertet és a Rózsakertet, melyek szép virágai mind Boryné tervezését, finom ízlését hordozzák magukon. Elidőztünk az Elefántudvarban is, melynek emblemikus szobrát, - a gömbön álló, hatalmas elefántot, aki hátán tart egy oszlopot - alaposan megtapogattuk.

Meghallgattunk egy rövid ismertetést a Képtárban megtekinthető fotókról, festményekről, majd sétánkat a Százoszlopos udvarban fejeztük be. Itt – nevével ellentétben – 104 oszlop áll, melyeknek páronként más-más az oszlopfője. Innen nyílik a Hitvesi szeretet kápolnája, mely szintén a Bory-házaspár múlhatatlan összetartozásáról mesél.

A várral szemben van egy kedves kis vendéglő, itt költöttük el főételből és ízletes desszertből álló ebédünket, amit ez úton is köszönünk az Egyesületnek.

Ezt követően belvárosi sétára indultunk, ahol Váczi Márk történész, néprajzkutató kalauzolt minket. Sétánkat a Városház téren, Székesfehérvár főterén kezdtük, amely többnyire barokk stílusban épült. Az emlékmű, amely mellett először megálltunk, az Országalma nevet kapta. Fontos megemlíteni, hogy három történelmi évszámot tartalmaz. Az egyik az 1001-es évszám, Szent István király koronázásának feltételezett éve. A második 1688, Székesfehérvár török alóli felszabadulásának ideje. A harmadik 1938, Szent István király halálának 900. évfordulója, amelyre ez az emlékmű is készült. Látogatásunk idején csonka volt a hatalmas alma, hiányzott tetejéről a kereszt, mert néhány nappal korábban valaki letörte róla.

A tér nevezetesebb épületeinek ismertetése után a Bazilika felé vettük az irányt. Megcsodáltuk a mellette álló kis, gótikus kápolnát is, amely Szent Anna nevét viseli.

Ezt követően a város legmagasabb pontjához ballagtunk el. Ezen a helyen építtetett egy ún. négykaréjos kápolnát Géza nagyfejedelem. Egy olyan épületet képzeljünk el, amely négy irányba kiöblösödik egy-egy szentéllyel. Ezt a későbbiekben tovább építették, bővítették.

Az 1770-es években épült Szent Imre templom, melyben ma az Egyházmegyei Múzeum intézménye működik, szintén sok érdekes történelmi eseményt, fordulatot megélt. Miután meghallgattuk a történetét, a Püspöki Palota felé gyalogoltunk. Ennek romkertje nagyobb ünnepek alkalmával, főleg Adventben látogatható, amikor itt kézműves

vásárra, különböző adventi koncertekre, gyertyagyújtásra kerül sor. Megtekintettük még az egykori jezsuita, később pálos, napjainkban pedig ciszterci templomot, valamint a több, mint 200 év történetéről mesélő Fekete Sas Patikamúzeumot.

A Városház téren álló, II. világháborús emlékmű, amely mellett szintén eltöltöttünk néhány percet, érdekes története miatt több szót is érdemel. Ez a ciszterci templom egyik harangja, mely a II. világháború során bombatalálatot kapott és lezuhant. Lugossy Mária szobrászművész ezt a harangot választotta az emlékműhöz jelképként, amire két indoka is volt. Egyrészt egy városi alkotásról van szó, másrészt pedig szintén a II. világháborúban sérült meg, ugyanúgy, ahogy nagyon sokan Fehérváron. Ezt követően vidámabb hangulatúvá vált sétánk. Kati néni, a régi városi piac leghangosabb kofaasszonyának egész alakos szobra, amint edényekkel, zöldségekkel megrakott kocsikáját tolja, mindnyájunkat mosolygásra készítetett.

Kiderült: Kati néninek – bár személyisége igencsak megosztó volt – komoly kultusza van Székesfehérváron: Katalin nap környékén mindig van itt megemlékezés, amikor a belvárosi civilek, illetve az önkormányzat vezetése közösen virágokat helyez el a szobor előtt.

Sétánk utolsó állomása Nagy Benedek szobrászművész alkotása, Székesfehérvár tapintható térképe volt. Kifejezetten vakok és gyengénlátók számára állították, minden megtalálható rajta, amit megnéztünk belvárosi utunk során.

Napunk utolsó programja egy kiadós fagyizás volt, majd ez után kedves élményekkel telve szálltunk buszra és indultunk vissza Budapestre.

Annak érdekében, hogy még hathatósabban adja át ez a cikk az augusztus 30-i napunk örömét, s hogy megköszönjük a program szervezőinek, és a tolmácsoknak, segítőknak a munkáját, álljon itt Huszár Zsuzsa egyesületi tagunk Székesfehérvári élményeinkről írt verse!

Élménybeszámoló

2021 augusztus 30-án nagy napra virradtunk,
az Egyesület csapata kirándulni indult.

Régen látott ismerősök, barátok,
ó, de nagyon hiányoztatok!

Volt ám móka, nevetés, kacagás,
Nap is vidáman mosolygott ránk!

Úti célunk királyi Székesfehérvár,
ahol sok-sok élmény várt.

Először a domb tetején a Bory-vár megtekintése,
hatalmas kertjében különféle szobrok díszeltek.

Ahogy a lépcsőkön le-fel sétáltunk,
déli harangszóra a gyomrunk megkordult!
Irány az étterem megterített asztala,
finom ételekkel megrakva.
Pincérek sűrögtek-forogtak,
égvilágon senki nem maradt étlen-szomjan!
Jóízűen elfogyasztott ebéd után,
sétáltunk a város főutcáján.
Most jöjjön a nap fénypontja, élménye,
Gombóc Artúr jeges édessége,
Nyaltuk a fagyaltot nagy békességben!

Köszönet a kedves SVOE- dolgozóinak,
hogy rólunk sok kedvességgel gondoskodtak!
Csodálatos nap végére kellemesen elfáradtunk,
sok-sok élménnyel gazdagodtunk!
Remélem, lesz még közös kirándulásunk!

(A cikket írta: Taskovics Adél)

***

Felhívás beszámoló írására

Kedves Egyesületi Tagok!

Az előttünk álló időszak számos érdekes programot, találkozási lehetőséget kínál. Bátorítom Önöket: aki késztetést érez arra, hogy beszámolót írjon egy-egy programról, vagy kifejezze azzal kapcsolatos érzéseit, küldje el nekem e-mailben az alább megadott elérhetőségre. Írásaikat – az általam megfogalmazott, összefoglaló cikkek mellett – szívesen közzé teszem a hírlevélben.

E-mail: taskovics.adel@siketvak.hu

Terjedelmi korlát: legfeljebb 1500 leütés.

Köszönettel:

Taskovics Adél, Szerkesztő

***

Hagyományteremtő, online eseményhez csatlakoztunk

Szeptember 8-a 1966 óta az Olvasás világnapja. Ennek célja az írás-és az olvasás népszerűsítése – a kezdeményezésről bővebben alább, a „Hír, érdekesség” rovatban olvashatnak.

Ebben az évben az Együttlátók Alapítvány, a Magyar Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Braille-bizottsága támogatásával hagyományteremtő, online eseményt szervezett. Ehhez magánszemélyek és cégek, szervezetek is csatlakozhattak egy-egy videóval, mely egy - szabadon választható - irodalmi mű felolvasását tartalmazza.

A SVOE képviselőjében a hírlevél szerkesztője, Taskovics Adél készített kisfilmet, melyben Weöres Sándor "Anyámnak" című költeményét olvasta fel Braille írású könyvből.

A világnaphoz kapcsolódó felvételek az Együttlátók Alapítvány Facebook-oldalán tekinthetők meg:

<https://www.facebook.com/Egyuttlatok.Alapitvany>

(Írta: Taskovics Adél)

***

TÁRSSZERVEZETEINK HÍREI

”Csodák igenis történnek”

- Egy siketvak fiatalember lelket erősítő története -

2020. augusztusában az Európai Siketvak Unió egyik tagszervezete, a Siketvakok Szlovéniai Egyesülete (DLAN) publikálta az angol-és orosz nyelvű változatát annak a könyvnek, amely ezt a címet viseli:

"Történetek (mesék) az emberekről, akik a szívükkel hallgatnak, és a kezükkel néznek: Siketvaksággal élni"

A kötet lapjait forgatva számos megható és inspiráló sorssal találkozhat az ember. Most ezek közül osztok meg Olvasóimmal egy nagyszerű példát hitre, kitartásra, tiszta szeretetre.

Jakob Zupanič a könyvben nyilatkozó, legfiatalabb interjúalany, mindössze 20 esztendősen vallott önmagáról. Tudja, mik azok a dolgok, amik számítanak az életben és élvez minden pillanatot, amely megadatik

neki. Határozott céljai vannak és meg is tesz mindent annak érdekében, hogy megvalósítsa azokat.

Írásából kiderül: Usher-szindrómával született. Egyáltalán nem hall, látása pedig folyamatosan romlik. Mindezekeken felül egyensúlyzavarral is küzd. Állapotáról a diagnózist 11 éves korában kapta meg. Korábban mindenki azt gondolta körülötte, hogy a siketségen kívül egyéb problémája nincs. Amikor elkezdett teniszezni, hamar kiderült: nem látja rendesen a labdát. Orvosai hamar rájöttek, mi ennek az oka. Azon felül, hogy nem hall, kiderült: lassanként a látását is el fogja veszíteni. Ő azonban egy pillanatra sem veszítette el a reményt. Így emlékszik vissza erre a nehéz időszakra:

„Azt mondtam az édesanyámnak, aki sírva ült az autóban: Mami, csodák igenis történnek! Ez megadta neki a szükséges erőt ahhoz, hogy helyzetünkre megoldást találjon”.

Az aggódó édesanya hallott egy orvosról, aki imádságok segítségével gyógyítja betegeit. Talán hihetetlenül hangzik, de Nemeh doktor annyit javított a fiú látásán, hogy elkezdhetett felkészülni jogosítványának megszerzésére. Ez 2011-ben történt.

Általános iskolai tanulmányainak végeztével egy osztrák, kéttannyelvű iskolába iratkozott be, ahol gazdaságtant tanult. A képzés 5 éves lett volna, ő azonban csak másfél évet töltött itt. Kilépésének oka egy szörnyű tragédia volt. Egyik diáktársa és egyben legjobb barátja, Urh meghalt, miután elütötte egy autó. Jakob ennek következtében depressziós lett, az elszennvedett stressz miatt látása tovább romlott. Útja Ljubljanába vezetett, egy kifejezetten látássérülteknek fenntartott, gazdaságtudományi tanintézménybe. A képzés itt alapvetően négy év, de igény esetén meghosszabbítható még kettővel. A 20 éves fiatalember történetmesélésének idején a hatodik tanéve megkezdésére készült.

Először nem érezte jól magát az új közegben, mert „normál” tanodába szeretett volna járni. Mára azonban hálás Istennek azért, hogy erre a helyre küldte őt. Amiben csak tud, segít az osztálytársainak és lelkileg is jobban érzi magát.

Régebben, főleg általános iskolás korában, gyakran bosszantotta a tény, hogy hallókészüléket kell viselnie, gyakran kérdezte magától, miért épp vele történik mindez, ám mára rájött: az Úrnak mindenkivel, így vele is terve van. Aktív életet él. Focizik és bár rosszul lát, jó játékos hírében áll. 8 éve úszik, egy fogyatékosággal élők számára alapított klub tagjaként. Vágya, hogy a válogatottba kerülhessen, ennek érdekében keményen edz. A zenét is szereti, a rock és a metal áll a legközelebb hozzá. Ha teheti, szívesen táncol és énekel. Egy időben harmonikán is tanult játszani, de azt már abbahagyta.

Sok barátja van, akik szeretik, elfogadják. Gyakran járnak együtt szórakozni. Volt néhány barátnője is, és hiszi, hogy meg fogja találni élete szerelmét.

Használja a közösségi médiát, jelen van olyan felületeken, mint a Facebook, a Snapchat vagy éppen az Instagram, ám annak nem látja értelmét, hogy olyan emberekkel beszélgessen itt, akikkel a való életben soha nem találkozott.

Jogosítványát végül nem szerezte meg. Szorgalmasan tanult, gyakorolt, ám hamarosan kiderült: megmaradt látása ehhez nem elegendő. Nem csalódott, hiszi, hogy hamarosan úgymint ránk köszönt az önvezető autók kora. Készül letenni hajóskapitányi vizsgáját, hiszen vonzza a tenger és minden, ami ezzel kapcsolatos. Emellett masszázst is tanul, fizioterapeuta szeretne lenni.

Mindennapjainak ugyanakkor a félelem is része, hiszen nem tudhatja, mikor fogja teljesen elveszíteni a látását. Bemutatkozását hozzá illő, pozitív gondolatokkal zárja:

„Köszönöm mindazoknak, akik elolvasták történetemet. Mondjátok el mindenkinek: csodák történnek, szóval nem szabad elveszíteni a reményt. Éljétek az életeteket Isten iránti teljes hálában, aki megteremtette ezt a világot és mindnyájunknak megadta a szabadságot, hogy eldönthessük, melyik úton szeretnénk járni.”

(A magyar nyelvű fordítást és összefoglalót készítette: Taskovics Adél)

***

HÍR, ÉRDEKESÉG

Már van lehetőség regisztrálni a harmadik Covid-oltásra

A harmadik adag vakcina felvétele is önkéntes és ingyenes, 2021. augusztus 1-től elérhető. Az foglalhat rá időpontot, aki betöltötte 18. életévét, mindkét vakcinázása Magyarországon történt és a másodikat több, mint négy hónapja kapta meg. (Aki az egydózisú Janssen-t vette fel, az ő esetében természetesen az elsőtől számítjuk a négy hónapot).

Az időpontfoglalás az alábbi linken keresztül lehetséges:

<https://www.eeszt.gov.hu/hu/covid-oltas-idopontfoglalas>

Aki szeretné megigényelni a harmadik oltást, és ezzel kapcsolatosan segítségre van szüksége, forduljon bizalommal Jónás Eszterhez, egyesületünk szociális munkásához.

E-mail: jonas.eszter@siketvakrehab.hu

(Írta: Taskovics Adél)

Új típusú aláírási rendszert vezettek be a kormányablakokban

2021. szeptember 1-től – jelenleg 32 ügytípusban – megszüntették a papíralapú aláírás lehetőségét. Mostantól a kihelyezett, érintőképernyős aláírópadokon hitelesíthetjük dokumentumainkat, egy külön erre a célra megalkotott toll segítségével. Ezt biometrikus aláírásnak is nevezzük. Az első hivatalos használat előtt be kell vinni a rendszerbe aláírásmintánkat, melyet titkos formában rögzítenek és tárolnak. Mentésre kerül a kézjegy minden fizikai jellemzője, többek között az írás sebessége, illetve az érzékelt nyomásadatok (hányszor és mikor emelte fel a tollat az aláíró). A biometrikus aláírások összehasonlítása során ezeket a jellemzőket ellenőrzi a rendszer és mérlegeli, hogy az ügyintézés során elhelyezett szignónk érvényes -e vagy nem.

Ez az új eljárásrend azonban sok nehézséget okozhat a látássérült ügyfelek számára.

Tisztelettel kérem egyesületünk tagjait, hogy akinek van erről tapasztalata, ossza meg velünk.

E-mail: taskovics.adel@siketvak.hu

Forrás: Kormanyablak.hu

***

Tájékoztatás az otthonfelújítási támogatásról

Elérhetővé vált fogyatékossgal élő gyermeket nevelő családok számára is az otthonfelújítási támogatás.

Azon ötletek, ajánlások, melyek a lakásfelújításra vonatkozó, leggyakoribb akadálymentesítési igényeket tartalmazzák, megtalálhatók egyesületünk honlapján.

A közzétett lista elérhetővé vált a Magyar Államkincstár számára is, így a nevezett felújítási programokat vélhetőleg finanszírozzák.

A támogatás részleteiről a "A gyermeket nevelő családok otthonfelújítási támogatásáról" szóló 518/2020. (XI. 25.) Kormányrendeletet módosító 530/2021. (IX. 14.) Kormányrendeletben tájékozódhatnak, valamint kérdés esetén munkatársaink is állnak rendelkezésükre.

Az ország első fogászati rendelője, ahol jelelnek siketeknek

Fogászati rendelésre mindenki szorongva megy, ráadásul az orvos-beteg kommunikáció is gyakran akadályokba ütközik. A hallássérült emberek esetében ez halmozottan igaz.

Akik siketen születtek, nem igazán tudnak szájról olvasni, akik később lettek nagyothallók, nekik is értelmezniük kell, hogy mit is mondanak számukra, noha folyamatosan olvasnak szájról, de a gesztikulációt, a testbeszédet is követni kell. Az egészségügyben a koronavírus-járvány miatt kötelező maszkhordás csak tovább ront a helyzeten.

A MindentMent Fogászati Rendelő hálózat egy olyan, emberséges kezdeményezést indított, mely nem csupán a fővárosban, de egész Magyarországon páratlan. Hallássérültbarát ellátásuk Budapest V. és XI. kerületében érhető el.

A siketek és nagyothallók írásos formában, online foglalhatnak időpontot a vizsgálatokra. Itt és ekkor választhatják ki a rendelőt, ahol akadálymentes ellátásban részesülhetnek.

„Két, speciális képzésen részt vett munkatársunk, fogorvosunk és fogászati asszisztensünk magabiztosan használja a jelnyelvet, így rendelőinkben siket és nagyothalló pácienseket egyaránt el tudunk látni” – mondta el Aranyi Rita, a fogászat igazgatója.

Hozzátette: felvették a kapcsolatot a Siketek és Nagyothallók Országos Szövetségével. A SINOSZ tagjai számára ingyenes konzultációt és panorámaröntgent ajánlottak fel. Egy kezelésre – legyen az bármilyen jellegű – kedvezmény is megilleti őket. A rendelő dolgozói motiváltak is voltak abban, hogy megtanuljanak jelelni.

Csömörné Balogh Andrea fogászati asszisztens például siket, jelnyelvhasználó anyósával szeretett volna beszélgetni, ezért lépett erre az útra. Emellett pedig azt is látta, hogy az SZTK-ban sok siket páciens megfordul, akiket nem tudnak megfelelően tájékoztatni a kezelésekről és fogászati problémákról (gyökérkezelés, foghúzás és pótlás, ínybetegségek gyógyítása, stb.)

Kutvölgyi Ida doktornő egy nyaralás alkalmával találkozott egy házaspárral, ahol a férfi siket volt. A társaságból sokan kiközösítették, és ő volt az egyedüli, aki odament hozzá. Megkérte, hogy tanítsa meg pár jelre. Utána beiratkozott egy képzésre, ahol alapszinten megtanulta a jelnyelvet, a tudását pedig azóta is folyamatosan fejleszti.

Forrás: Rehabportal.hu

***

Forradalmi módszerrel javítottak két ember hallásán

Az operációt a Szegedi Tudományegyetemen (SZTE) végezték, szoros együttműködésben a Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézettel. A beavatkozást egy felnőtt, valamint egy gyermek páciensen végezték el, akiknek Cochlear OSIA2 hallásjavító implantátumot ültettek be. Ez egy aktív, csontban rögzített hallásjavító implantátum, amely digitális, piezoelektromos jelátvitellel működik. A hangingereket a koponyacsonton keresztül irányítja a belfül felé. Hangfelfogó, jelátalakító processzora a koponya oldalán helyezkedik el, olyan módon, hogy rásimuljon a fejre. A hanganalízis és frekvencia követés az ép halláshoz nagyon közeli hangélményt biztosít. A nagyothallókat pedig az ép hallású emberekkel azonos érzékeléshez juttathatja – áll a SZTE közleményében.

Azt is írják: a Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézethez hosszú ideje fennálló, szoros szakmai és baráti kapcsolat fűzi őket. Ennek keretében nemcsak fülészeti, de légúti és gégeszeti eseteket is kezeltek már együtt. A most elvégzett két műtéttel, amelyet a Szegedi Tudományegyetem részéről Rovó László és kollégái, a Heim Pál Országos Gyermekgyógyászati Intézet Fül-Orr-Gégeszeti Osztálya részéről Katona Gábor professzor és Csákányi Zsuzsanna főorvos végeztek, megkezdődött a világszínvonalú eszköz bevezetése Magyarországon – írták, hozzátéve, hogy egy következő gyermek műtétére még ebben a hónapban sor kerül.

Forrás: Vakbarat.index.hu

***

Dr. Roska Botond vezetésével indul kutatás a látás helyreállítására a Semmelweis Egyetemen

300 millió forint támogatást nyert el a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal Élvonal – Kutatási Kiválósági Program keretében a Semmelweis Egyetem dr. Roska Botond által vezetett projektje. Elnevezése: „Újszerű megközelítések a látás helyreállítására és a látásvesztés lassítására”. Ennek három célja van: helyreállítani a vak retinák színlátását, létrehozni egy intelligens optogenetikai szemüveget, valamint megvizsgálni a ganglionsejtek pusztulásának mechanizmusát, amely a glaukóma esetén a látás elvesztésének fő oka – nyilatkozta dr. Roska Botond, a bázeli Institute of Molecular and Clinical Ophthalmology vezetője, a Semmelweis Egyetem vendégprofesszora és egykori hallgatója. A pályázatot az egyetem Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani

Intézete koordinálja, a résztvevők között van a bázeli intézet és az egyetemi Szemészeti Klinika mellett a Femtonics Kft. is.

A közös munka során szoros együttműködésben dolgozik majd három budapesti kutató, valamint a bázeli intézet. Mint azt dr. Roska Botond részletezte, az együttműködés résztvevői dr. Szabó Arnold, a Semmelweis Egyetem Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézetének egyetemi tanársegédje, a Retina Laboratórium vezetője, dr. Rózsa Balázs, a Femtonics Kft. alapító tulajdonosa, a Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet munkatársa, valamint dr. Nagy Zoltán Zsolt, az egyetem Szemészeti Klinikájának igazgatója.

“A Semmelweis Egyetem anatómiai intézetében elektrofiziológiai és molekuláris kísérleteket végzünk emberi post mortem retinán. A Femtonics legkorszerűbb 3D két-foton mikroszkópjaival fogunk optikai kísérleteket végezni emberi retinákon a Femtonics létesítményeiben. A molekuláris eszközöket a bázeli Molekuláris és Klinikai Szemészeti Intézetben (IOB) fejlesztjük. A három budapesti szakember szorosan együttműködik majd az IOB munkatársaival” – fejtette ki a kutatásvezető. Az Élvtalálkozó – Kutatási Kiválósági Program keretében, 300 millió forint támogatással megvalósuló projektnek három fő célja van. Ezek egyike, hogy megpróbálják helyreállítani a vak retina színlátását. További cél egy intelligens optogenetikai szemüveg létrehozása, amely valós időben kiszámítja az optogenetikusan transzdukált retina ingerlési mintázatát úgy, hogy a látóideg aktivitása a legjobban megközelítse az egészséges emberi retina aktivitását. Az orvostechonikai eszköz azt a célt szolgálja, hogy a helyreállított látás során keletkező vizuális élmény a lehető legközelebb legyen a normális látáshoz. Mindezeket túl a ganglionsejtek pusztulásának mechanizmusát is vizsgálják majd, amely segítséget jelenthet a későbbiekben a sejtek degenerációját lassító terápiák tervezésében. Ugyanis a ganglionsejtek axonjai képezik a látóideget, melynek degenerációja, például glaukómában, a vakság fő oka.

Dr. Roska Botond kiemelten fontosnak tartja a hazai szakemberekkel való együttműködést. „Dr. Szabó Arnold találta fel azt a módszert, amellyel az emberi retina post mortem (vagyis a halálozást követően is) 14 héten át életben tartható, és ez a módszer dr. Rózsa Balázs által készített világelső 3D két-foton lézermikroszkópokkal és dr. Nagy Zoltán Zsolt szemészeti betegségekkel kapcsolatos szakértelmével kombinálva nagy lehetőségeket rejt magában” – fogalmazott dr. Roska Botond, aki kérdésre válaszolva elmondta: a munka várhatóan októberben indul, és abban bízik, hogy néhány éven belül eredményre vezet.

„A pályázat sikere a résztvevő partnerek több mint hét évre visszanyúló intenzív együttműködésének az eredménye. Az elmúlt évek nagyon sok energiabefektetést és munkaórát igénylő kísérletsorozataiban több úttörő technikát és eljárást dolgoztunk ki, illetve fejlesztettünk tovább,

melyekkel korábban elképzelhetetlennek vélt kísérletek elvégzése is lehetővé vált az izolált, testből eltávolított emberi retina szöveten” – nyilatkozta dr. Szabó Arnold. Hozzátette, hogy dr. Roska Botond munkacsoportjával nagy presztízsű, többek között a NatureNeuroscience-ben, a Neuronban, a Science-ben és a Cell-ben megjelent közös publikációkat jegyeznek. Külön öröm, hogy közös kísérleteink mindegyike translációs, klinikai relevanciával bíró kutatás – emelte ki.

„A projekthez kapcsolódóan egy olyan 44 szabadalomra és több, mint tíz nagy presztízsű cikkre épülő lézermikroszkópos eljárást fejlesztünk ki Dr. Roska Botonddal és dr. Szabó Arnolddal, amely képes a humán agy és retina minták térben elhelyezkedő komplex neuronhálózatainak akár több száz mintán történő nagy sebességű párhuzamos mérésére. Mindez lehetővé teszi többek között, hogy a terápiás célra optogenetikusan transzdukált retinaminták közül kiválasszuk azokat, amelyek a leghatékonyabban nyerték vissza fiziológias működésüket. A módszer segítségével tehát sok ezer lehetőség közül kiválaszthatjuk azokat, amelyek várhatóan a leghatékonyabb terápiás eljárást fogják biztosítani a későbbi klinikai vizsgálatokban. Fontos további küldetésünk, hogy dr. Roska Botondék merőben új molekulárisbiológiai módszertani megoldásait 3D-s lézermikroszkópos technológiánkkal kombinálva a központi idegrendszer több fontos betegségére (mint pl. depresszió, demencia, epilepszia) keressünk ontogenetikai megoldást. Dr. Nagy Zoltán Zsolt segítségével egy új, a lézermikroszkópos eljárásra épülő, sejtszintű feloldást adó szemészeti diagnosztikai módszer alapjait szeretnénk letenni, amely egyben segíti a genetikai terápián átesett betegek részletes vizsgálatát.” – hangsúlyozta dr. Rózsa Balázs.

A mostani pályázat keretében megvalósuló kutatáshoz szükséges retinaszöveteket a Semmelweis Egyetem Szemészeti Klinikája biztosítja, amelynek egy másik, ezzel párhuzamosan futó projektben is fontos szerepe lesz. Mint arra dr. Nagy Zoltán Zsolt igazgató emlékeztetett: a bázeli IOB és a Semmelweis Egyetem Szemészeti Klinikája, valamint az Anatómiai, Szövet- és Fejlődéstani Intézet már korábban tudományos együttműködési szerződést kötött, amely értelmében az egyetemi klinika is az egyik helyszíne lesz a későbbiekben betegek bevonásával megvalósuló, optogenetikai terápiával kapcsolatos kutatásnak. A dr. Roska Botond kutatócsoportja által kifejlesztett génterápiás kezeléssel egy ritka szembetegségben, a retinitispigmentosában szenvedő beteg látásfunkcióit sikerült részben visszaállítani. Az ezzel kapcsolatos kutatás megkapta az Egészségügyi Tudományos Tanács és a Nemzeti Népegészségügyi Központ engedélyeit is a közelmúltban. Ennek a nyomán a következő egy-két évben megtörténhet bizonyos meghatározott típusú öröklődő szemészeti betegségekben szenvedő

betegek beválogatása a kutatási fázisban lévő génterápiás kezelésre – mondta el dr. Nagy Zoltán Zsolt.

Forrás: Semmelweis.hu

***

A semmiből lett hirtelen új szigete Japánnak

Az új, nagyjából 1 kilométer átmérőjű, C-betűt formázó képződmény néhány nap alatt alakult ki. Tokiótól kb. 1200 kilométerre délre tűnt fel, egy víz alatti vulkán kitörését követően. A parti őrség fedezte fel, amikor a levegőből figyelték a tájat. Emellett nagy mennyiségű, vulkáni eredetű habkövet észlelt a helyszínen. Ez utóbbi északnyugati irányba sodródott a vízen. A levegőbe került hamu és a füst miatt a Japán Meteorológiai Hatóság figyelmeztetést adott ki a környező vizekre.

Ebben a térségben az 1904-es, az 1914-es, valamint az 1986-os esztendőben fedeztek fel új szigeteket, ám ezek mindegyikét elnyelték a habok. A parti őrség beszámolója szerint az, amelyet 1986-ban jelentettek, nagyjából 2 hónap után merült el végleg.

Forrás: Player.hu

***

Szeptember 8-án volt az olvasás világnapja

Azt, hogy az írás-olvasás képességének elsajátítása miért fontos annyira, senkinek nem kell különösebben elmagyarázni. Megtanulása alapvető emberi jog. Aki e tudásnak nincs a birtokában, a mai világban egész életére hátrányos helyzetbe kerül. Őket nevezük analfabétáknak. Becslések szerint a magyar lakosság 1-2 százaléka tartozik ebbe a csoportba.

Az olvasás mellett, hogy az információszerzés alapköve, kellemes időtöltést, kikapcsolódást biztosít, mely szókincsünket, memóriánkat, de még a kreativitásunkat is fejleszti. Képzeletünkre és érzelmeinkre egyidőben hat. Nem csoda tehát, hogy hazánkban is egyre népszerűbb. Az éves könyvforgalmi adatok szerint az elmúlt 9 évben egyre növekedett a hazánkban eladott kötetek száma.

Ezt hivatott növelni az a kezdeményezés is, mely az „olvasás világnapja” elnevezést kapta. Története az 1965-ös esztendőre nyúlik vissza. Ekkor, november 17-én nevezte ki az UNESCO szeptember 8-át e jeles nappá.

1966 óta pedig minden évben meg is tartják. Célja: felhívni a figyelmet az írás-olvasás készségének fontosságára.

Forrás: Kapos.hu

***

Mikor, mit vegyünk a piacon? Őszi gyümölcs-és zöldség-szemle

Sokan nem törődnek azzal, hogy minek mikor van az idénye, hiszen manapság már a legtöbb gyümölcs és zöldség kapható az év bármely szakában, azonban ha fontos nekünk a termények tápanyagtartalma, esetleg a kulináris élményeket hajszoljuk, érdemes észben tartanunk, mikor mit érdemes megvenni – írja a *RestauranteSol*.

Ha ennek megfelelően vásárolunk, jóval táplálóbb és finomabb alapanyagokhoz juthatunk hozzá, mintha a messziről érkezett, tartósított, vagy fagyasztott áruból készítenénk el ételleinket. Nézzük meg, miket tanácsos ősszel asztalunkra tenni!

1. Szőlő: A hosszú, meleg nyár ajándéka, mely ősszel érik be. Egészséges és rengeteg fajtája van, melyek közt mindenki megtalálhatja a neki leginkább megfelelőt. Sok cukor található benne, mely rengeteg energiát biztosít számunkra, ezen kívül gazdag rostokban és C-vitaminban is. Másik jó tulajdonsága, hogy tele van antioxidánsokkal, ezeknek köszönhetően pedig fogyasztása jót tesz a szív- és érrendszernek, valamint a rák kialakulásának esélyét is csökkenti.

2. Körte: Rendkívül egészséges, rengeteg káliumot és vizet tartalmaz, a szervezetre tisztító és vízajtó hatása van, ezért azoknak, akiknek magas a vérnyomásuk, igencsak ajánlott a fogyasztása. Nagyon sok rost és flavonoid forrása, ennek köszönhetően antioxidáns tartalma is kiemelkedő. Rostjainak köszönhetően javítja az emésztést, jó székrekedés ellen, ráadásul a benne található gyümölcscukor, a levulóz a cukorbetegség számára is fogyasztható. Az egyik legalacsonyabb kalóriatartalmú gyümölcs, ráadásul csökkenti a különböző zsírok felszívódását is, így amennyiben fogyni szeretnénk, ajánlott sok körtét ennünk.

3. Alma: Az almaszezon már késő nyáron elkezdődött, de nem kell félnünk, hogy lemaradunk róla, legtöbb fajtája ősszel érik be. Hazánkban közkedvelt, hiszen amellet, hogy finom, könnyen szállítható és egészséges, ráadásul rendkívül sok fajtája megtalálható a piacon. Nagy mennyiségben tartalmaz C-vitamint, kalóriát viszont keveset: 150 gramm almában általában csupán 75 kalória van, viszont napi C-vitamin szükségletünknek ez a mennyiség 30 százalékát fedezi. Az almában

található savak és sók serkentik az emésztő váladékokat, azaz javítják az étvágyat és az emésztést is, ezen kívül pedig a száj higiéniáját segítik. Fogyasztása védi a baktériumflórát, és hozzájárul a koleszterinszint csökkenéséhez is. Javallott azoknak, akiknek magas a vérnyomásuk, sőt gyógyírt jelenthet a krónikus ekcéma, húgysav, májbetegség és gyomor-bélhurut ellen is.

4. Szeder: Aki szeret kirándulni, már meglelheti a rendkívül egészséges, fekete bogyókat a cserjéken. Természetesen nem csak az erdőben juthatunk hozzá ehhez a finomsághoz, a piacon is egyre több helyen megtalálhatjuk. Íze nagyon egyedi: édes és savanyú is egyben. Rengeteg rost, C-, E-vitamin, folsav és némi vas is található benne, ráadásul gazdag antioxidánsokban is. Feketés lilás színe az antocianinoknak köszönhető, melyek elfogyasztva igen hasznosak: védik a szív-érrendszert és erősítik az immunrendszert.

5. Mángold: Rengeteg vasat, folsavat és C-vitamint tartalmaz. Bár hazánkban kevésbé ismert ez a zöldség, sok-sok pozitív hatása van. Íze a spenótéhoz hasonló, de erőteljesebb annál. Leveleiből általában főzeléket készítenek, a levélnyeleket pedig a spárgához hasonlóan használják fel. Tele van vitaminokkal: 200 grammja fedezi az egész napi A-vitamin szükségletünket. A zöldségben sok a B-vitamin is, 200 gramm mángold elfogyasztása után a B6 vitaminból a napi szükségletünk 50 százalékát, B1- és B2-vitaminból pedig az egyötödét fedezhetjük. A legfrissebb tanulmányok szerint 13 különböző polifenolos antioxidáns azonosítható benne, melyeknek jótékony hatásuk van a szív-érrendszeri egészségre és a vércukorszint szabályozására.

6. Káposzta: A nyár végeztével a káposzta visszatért, ugyanis ez a zöldség első sorban ősszel és télen válik elérhetővé. Sokan főzelékként készítik el, de salátába, vagy szendvicshoz is igen jó választás. Gazdag B-, C- és E-vitaminban, ráadásul folsavat és jelentős mennyiségű kalciumot is tartalmaz. Mivel nagy mennyiségű antioxidáns és rost is megtalálható benne, a rák megelőzésében is nagy szerepet játszik, sőt a szívet is védi a megbetegedésektől. A fehér káposzta édeskés íze miatt főképp levesbe, vagy sütve finom.

7. Kukorica: Augusztus második felétől szeptember második feléig érik, így ha zsenge kukoricára vágyunk, ne habozzunk, csapjunk le rá! Nagy dózisu benne a víz és a cukor, mely, ha zsenge a termés, még nem alakult át keményítővé, így édesebb és könnyebben is emészthető. A zsenge kukoricában igen sok a C-vitamin, 100 gramm belőle fedezi a napi szükségletünk egynegyedét. Tartalmaz béta karotint, és többféle B-vitamint. Az érett, keményebb szemekben jóval kevesebb vitamin található, mint a zsenge zöldségben. A kukorica és a belőle készült liszt fogyasztása kifejezetten ajánlott a glutén érzékenyek számára.

8. Póréhagyma: Nyáron a póréhagyma vékonyabb, mint ősszel: szeptembertől már érezhető a különbség, nem csak kinézetben, de ízben is. Ekkor sokkal intenzívebb a zöldség íze. Akárcsak a vöröshagyma, vagy a fokhagyma - melyek közeli rokonai - a póréhagyma is a magas kéntartalommal dicsekedhet, ráadásul elfogyasztva erősíti az immunrendszert, és javítja a vérkeringést. Hashajtónak, vízajtónak sem utolsó, sőt, az emésztésben is segít, ugyanis a gyomorban balzsamként viselkedik. Ha nem főzzük túl, akkor igen magas a C- és E-vitamin tartalma.

Forrás: hellovidek.hu

***

A Vas megyei lány, aki a Szabadságszobor modellje lett

Egy napon, 1945 októberében, néhány hónappal a háború után a 28 éves Gaál Erzsébet a villamosra várakozott a fővárosi Thököly úton. Egyszerre csak egy ősz hajú férfi lépett oda hozzá és udvariasan megszólította: "Elnézést, hogy megszólítom, Kisfaludi Strobl Zsigmond vagyok és szeretném önről megmintázni a Szabadságszobrot."

A lány hitte is, nem is az elhangzottakat, ám a szobrász szavai őszintének hatottak. Elmondta: hosszú ideje keresi már a megfelelő modellt. Számos színésznő fotóját átnézte, ám mindezidáig senkivel nem találkozott, akinek lényéből olyan tisztaság áradt volna, mint amilyen Erzsébetből sugárzik.

A fiatal hölgy végül igent mondott, és hetekig állt modellt a szobrásznak. Érdekesség, hogy a kezébe eredeti pálmaágot adtak, azt pedig, hogy a haját „lengesse a szél”, ventilátor segítségével érték el.

Erzsébet egyébként Vas megyéből származott, egy apró faluban, Viszákön született 1917-ben.

A Szabadságszobor felállítását a szovjetek kezdeményezték a II. világháborút követő időszakban. Egy kisebb változata a Horváth-kertben talált otthonra, Moszkva kívánsága azonban ennél nagyobb volt, a Gellért-hegy csúcsán. A műalkotás végül elkészült, 1947. április 4-én volt az átadója.

Kisfaludi a későbbiekben is figyelemmel követte modellje életét. Mivel röntgenasszisztens-képzőt végzett, segített neki Sopronba kerülni, egy helyi szanatóriumba. Ott kapott egy kis szolgálati lakást. Megházasodott, egy aggrármérnök felesége lett, akitől egy kislánya született, Éva. A gyerek keresztapja pedig Kisfaludi Strobl Zsigmond lett. Később Erzsébet házassága felbomlott, de ő ezt követően is Sopronban maradt.

1956-ban, épp úgy, ahogyan Sztálin szobrát, a Szabadságszobrot is le akarták dönteni az emberek. Az előtte álló szovjet katona mását el is távolították, de a Szabadságszobor ledöntéséről sikerült lebeszélni a tömeget. Az előbb említett katona-szobor érdekessége, hogy azt is egy valós személyről mintázták Kisfaludi. Őt Vaszilij Golovcevnek hívták. Bár sosem harcolt Magyarországon, Moszkvában mégis őt választották modellnek.

Gaál Erzsébet pedig büszke volt arra, hogy róla mintázták a Szabadságszobrot, épp ezért szomorú volt, mikor meghallotta: le akarták dönteni. Élete hátralevő részét Sopronban töltötte, és a kis szolgálati lakásában élt a szanatórium falai között. Néha-néha felhívta egy újságíró, de aztán szépen, lassan eltűnt a neve a sajtóból.

1989-ben, 72 éves korában örökre elaludt. Sopronban temették el, sírján pedig a mai napig rajta áll: „Itt nyugszik a Szabadságszobor modellje”.

Forrás: Ujsagmuzeum.hu

***

Új helyre költöztetik az emberiség történetének legnagyobb műtárgyát

A 4600 éves és 20 tonnás ereklye nem más, mint a Kr.e. 27-26. században uralkodó Kheopsz (Hufu) fáraó napbárákja. Mozgatására speciális, távirányítású járművet importáltak, úgy szállították az épülő Egyiptomi Nagymúzeumba. A cédrusfából épült, 42 méteres, 20 tonna súlyú bárka régi „lakhelye” a Gízai-fennsíkon külön neki emelt múzeum volt. Innen szállították el egy óriási ketrecben, utazása 48 órán át tartott.

A műtárgyat a gízai nagypiramis déli sarkánál fedezték fel, 1954-ben. Évtizedek óta a piramis melletti Napbárka Múzeumban volt látható. Nem túl sokkal odébb folynak – immáron 17 éve – az új régészeti múzeum építésének munkálatai. Ennek lesz egyik ékessége a réges-régi hajó.

Az idegenforgalmi és a régészeti múzeum közleménye szerint az átszállítás célja az volt, hogy megvédjék és a jövő nemzedékek számára is megőrizték az emberség történetének legnagyobb és legrégebb műtárgyát.

Forrás: Player.hu

***

Emléktáblát állítottak Szendrey Júlia egykori lakóházán

Petőfi Sándor felesége és múzsája, Szendrey Júlia a józsefvárosi Horánszky – régi nevén: Zerge – utcában élte le élete utolsó hónapjait. Egészen pontosan a 13-as szám alatt lakott. 1867-ben költözött be az egyik földszinti lakásba, amelyet 1868-ban bekövetkezett haláláig birtokolt. Júliának, aki íróként, költőként és fordítóként is megállta a helyét, szeptember 6-án, halálának évfordulóján állított emléktáblát a Józsefvárosi Önkormányzat. A Palotanegyedben álló ház homlokzata innentől kezdve látványosan hirdeti a még ma is ismert nő emlékét.

Krúdy Gyula 1930-as novelláskötetében nem épp szívderítő jellemzést írt Szendrey lakásáról: szegényesnek, hidegnek és szelesnek nevezte azt. Ám akik behatóan foglalkoznak Petőfi özvegyének életével és irodalmi munkásságával, merőben mást állítanak.

A bérház 1865-66-ban épült, Hild Károly tervei alapján. Miután elkészült, Nadler János könyvkötő vásárolta meg. A két legszebb lakás a földszinten volt, a kaputól jobbra és balra nyíltak. Az egyikben – a feltételezések szerint – a háziúr lakott. A másikban pedig Szendrey Júlia a lányával, a nevelőnővel és a szakácsnővel. Néhány hónapnál többet nem tölthetett itt, élete 39 esztendőskorában, 1868 őszén véget ért.

Forrás: Pestbuda.hu

***

Egy különös madár, mely minden költési időszakban „bebörtönzi” párját

Az orrszarvú madarak nagytestű élőlények, hatalmas, ívelt csőrrel rendelkeznek. Ennek tetejét különféle méretes, szarvszerű szaruképződmények díszítik. Innen ered másik elterjedt nevük is, a szarvascsőrű madár. Fák odvaiban költenek. Mégsem ezek a tulajdonságaik teszik őket igazán különlegessé. Páratlan viselkedésüket már Charles Darwin is leírta 1859-es, „A fajok eredete” című könyvében. Mind az Afrika, mind az India területén élő egyedeket ugyanaz a különös ösztön vezérli. A hímek valósággal befalazzák nőstényeiket. Bebörtönzik őket egy faodúba, hogy csak egy kis nyílás maradjon, amelyen keresztül aztán a tojót és a kikelő ivadékokat táplálják.

Aki azt hiszi, hogy ezek a madarak képesek odút vájni maguknak a fészkeléshez, az bizony téved. Hatalmas, színpompás csőrük belülről üreges, számos légkamra járja át. Ezért az otthonkészítéshez túlságosan könnyű, ezért erre a feladatra alkalmatlan. Védekezni viszont

ügyesen, hatékonyan képesek vele, bárkinek odacsapnak, ha kell. A legtöbb ragadozó épp ezért fél is tőlük, kevés ellenségük akad.

A szarvcsőrű madarak nyaka hosszú, nagy farktollakkal és majd 30 cm hosszú csőrrel rendelkeznek, mely rendkívül feltűnő. Színe zömében sárga vagy narancssárga, tövénél fekete. A csőr felső tövénél egy felfelé ívelő, alul sárga, felül vörös szarv ül, amelynek a hegye hímeknél egészen hátrafelé irányul. Testhosszuk 90-100 cm. Felső szemhéjukon hosszú és merev szempillákat viselnek. Az építkezésben belülről a tojó is aktívan részt vesz, a végén csak akkora kerek nyílást hagynak, amin át a hím etetni tudja a bentlakókat. Egy életre választ párt magának, és a hím udvarlasként már azelőtt is gyakran eteti a tojót, hogy megfelelő fészkelőhelyük lenne. A 9-15 m magasan lévő, megfelelő odút közösen keresik és választják ki. Ennek tetején kell, hogy legyen egy kürtő, melyen keresztül, ha megtámadnák a költés ideje alatt, el tud menekülni. A falazóanyag lehet sár, gyanta, agyaggal vagy növényi szárral vegyített ürülék, de akár felöklendezett étellel elkevert fakéreg törmelék is. A már befalazott tojó lerakja a tojásokat, és megkezd a kotlást. Ugyanebben az időszakban vedlik, vagyis öreg, elhasználódott nagy tollai (az evező- és kormánytollak) kihullanak és újak nőnek helyettük. Ezzel egyúttal a fészek is ki van bélelve a fiókáknak. A fehér tojások a félhomályban könnyebben láthatók, így nem lép rájuk és mivel szinte kerek, ezért könnyebben is forgatja őket a kotlás alatt. A fiókák gyorsan nőnek, és egyre szűkül a hely odabent. Ugyanakkor a fészek elég tiszta marad, mert a kismadarak és a tojó majdhogynem fejen állva lövelli ki ürülékét a kicsiny etetőnyíláson.

A hím tágulékony torkában egyszerre sok gyümölcsöt képes a fészekhez szállítani, ezért viszonylag könnyen el tudja látni befalazott családját. Egyes fajoknál három-négy hónap is eltelik, amíg a fiókák röpképesek lesznek, csak ezután bontja ki magát a tojó a fészekből, amiben olykor a hím is segít, és már az utódok is kijönnek a napvilágra.

Forrás: Schutters.eu

***

A HÓNAP VERSE

Kányádi Sándor: Valami készül

Elszállt a fecske,
üres a fészke,
de mintha most is
itt ficserészne,
úgy kél a nap, és
úgy jön az este,
mintha még nálunk
volna a fecske.
Még egyelőre
minden a régi,
bár a szúnyog már
bőrét nem félti,
és a szellő is
be-beáll szélnek,
fákon a lombok
remegnek, félnek.
Valami titkon,
valami készül:
itt-ott a dombon
már egy-egy csősz ül:
Nézd csak a tájat,
de szépen őszül.

Siketvakok Országos Egyesülete Hungarian Deafblind Association

Székhely: 1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 39.
Levelezési cím: 1089 Budapest, Korányi Sándor u. 30.
Telefon: 06-1/209-5829
E-mail: siketvak@siketvak.hu
Adószám: 18061031-1-42

Összeállította, szerkesztette: Taskovics Adél